

Сучасні можливості оцінки активності запального процесу при позагоспітальній пневмонії у дітей раннього віку

Токарчук Н. І., Гарлінська Ю. В., Чекотун Т. В., Старинець Л. С.

Вінницький національний медичний університет
імені М. І. Пирогова

Modern possibilities of evaluation of inflammatory activity in community-acquired pneumonia in infants

Tokarchuk N. I., Garlinska Y. V., Chekotun T. V., Starinetz L. S.

Vinnitsa National Medical Pirogov University

E-mail: nadia_tokarchuk@mail.ru; Tokarchuk N. I.

Актуальність. Патологія органів дихання широко поширена та має велику питому вагу в структурі захворюваності серед дитячого населення. Досить частою формою ураження органів дихання у дітей є пневмонії.

Позагоспітальна пневмонія – найбільш часта причина звернення за медичною допомогою та стаціонарного лікування дітей раннього віку. Крім того, у дітей раннього віку вона являється захворюванням, яке часто супроводжується виникненням ускладнень та затяжним перебігом. Незважаючи на науково-практичні досягнення у діагностиці та лікуванні пневмонії, залишається відкритим питання щодо критеріїв активності запального процесу.

На сьогоднішній день традиційно активність запального процесу при пневмонії оцінюють шляхом визначення кількості лейкоцитів та рівня С-реактивного білку. Недоліками визначення даних показників є те, що отримані результати не завжди відповідають ступеню тяжкості захворювання або навіть негативні.

За даними наукових досліджень останніх років встановлена висока діагностична цінність визначення в крові рівня прокальцитоніну як маркеру гострої фази запалення при бактеріальній інфекції. При цьому концентрація прокальцитоніну корелює з динамікою перебігу хвороби, швидко реагуючи зниженням при адекватній антибіотикотерапії або залишається незмінною чи навіть підвищується при прогресуванні запального процесу.

Прокальцитонін являється попередником кальцитоніну. Кальцитонін - це пептидний гормон, що синтезується переважно С-клітинами щитоподібної залози, а також у невеликій кількості і в інших органах, в найбільшій кількості в легенях. Вченими доведено, що найсильнішим стимулятором синтезу прокальцитоніну є ендотоксин.

Рівень прокальцитоніну підвищується вже через 2-4 години після проникнення інфекційного агенту та досягає максимуму протягом наступних 8-24 год. Ряд досліджень доводить, що застосування нестероїдних протизапальних засобів або глюкокортикоїдів не впливає на рівень прокальцитоніну в сироватці крові хворого на відміну від інших маркерів запалення, таких як С-реактивний білок.

За даними літератури, на сьогоднішній день прокальцитоніновий тест використовують в неонатології в якості раннього маркера неонатального сепсису. Результати досліджень різних вчених свідчать, що чутливість прокальцитоніну при бактеріальній інфекції становить від 87 % до 95,5 %, тоді як чутливість С-реактивного білку складає 76 %-79 %, а лейкоцитозу лише 50 %-52 %.

Мета роботи. Визначити ефективність використання прокальцитонінового тесту для оцінки активності запального процесу при позагоспітальній пневмонії у дітей раннього віку.

Матеріали та методи. Ефективність методики визначалась шляхом обстеження 40 дітей віком від 1 місяця до 3 років, що були госпіталізовані в обласну дитячу клінічну лікарню з приводу позагоспітальної пневмонії.

Всім госпіталізованим дітям в першу добу визначався рівень прокальцитоніну двома методами. Перше дослідження проводилось шляхом використання кількісного імунолюменометричного методу з отриманням результату на наступну добу. Друге дослідження це визначення рівня даного маркера запалення за допомогою імунохроматографічного тесту для напівкількісного виявлення прокальцитоніну BRAHMSPCT-Q. Це тестова система з часом інкубації 30 хвилин, що не потребує спеціального обладнання та калібровки. Таким чином, результат ми отримуємо «біля ліжка хворого».

З метою інтерпретації рівня прокальцитоніну у сироватці крові використовують контрольні діапазони: рівень прокальцитоніну нижче 0,5 нг/мл розцінюється як нормальний, 0,5-2 нг/мл – помірний ризик розвитку тяжкої системної інфекції, ≥ 2 і ≤ 10 нг/мл – високий ризик розвитку системної інфекції та рівень прокальцитоніну вище 10 нг/мл – висока вірогідність тяжкого септичного шоку.

Отримані результати. Показники рівня прокальцитоніну вище норми у дітей раннього віку, хворих на позагоспітальну пневмонію, були отримані як кількісним, так і напівкількісним методами. За результатами обстеження встановлено, що у 34 (85 %) хворих дітей рівень прокальцитоніну був підвищений. У 6 (15 %) дітей з III ст. тяжкості, які отримували антибактеріальну терапію на догоспітальному етапі, рівень прокальцитоніну не перевищував контрольного діапазону.

Рівень С-реактивного білку був підвищеним у 72,5 % пацієнтів, а лейкоцитоз відмічався лише у 67,5 % дітей віком від 1 місяця до 3-х років, хворих на позагоспітальну пневмонію.

У всіх хворих на позагоспітальну пневмонію IV ст. тяжкості спостерігалось значне підвищення рівня прокальцитоніну, середній рівень якого становив $3,25 \pm 0,05$ нг/мл. У хворих з III ст. тяжкості захворювання прокальцитонін в середньому знаходився в межах $1,8 \pm 0,02$ нг/мл.

Отримані дані прокальцитонінового тесту у обстежених дітей були співставлені з особливостями клінічної картини пневмонії. Так, діти із середнім рівнем прокальцитоніну >3 нг/мл мали достовірно тривалий тяжкий стан за рахунок інтоксикаційного синдрому, ознак дихальної недостатності та кардіоваскулярних порушень ($p < 0,05$). Крім того, у таких дітей (31 %) мав місце більш частий ускладнений перебіг захворювання з розвитком легеневих ускладнень у порівнянні з дітьми (11 %) зі значенням прокальцитоніну < 2 нг/мл, $p < 0,05$.

Висновки. Визначення рівня прокальцитоніну в першу добу з моменту госпіталізації є діагностично значимим у встановленні активності запального процесу та, відповідно, у визначенні ступеня тяжкості при позагоспітальній пневмонії у дітей раннього віку. Для встановлення активності запального процесу може бути використаний як кількісний імунолюменометричний метод, так і BRAHMSPCT-Q - імунохроматографічний тест для напівкількісного визначення рівня прокальцитоніну з отриманням результату через 30 хвилин після його проведення.

Сучасні можливості оцінки активності запального процесу при позагоспітальній пневмонії у дітей раннього віку [Текст] / Н.І. Токарчук, Ю.В. Гарлінська, Т.В. Чекотун, Л.С. Старинець // Інфекційні хвороби в практиці лікаря-інтерніста: сучасні аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції і Пленуму Асоціації інфекціоністів Сумщини, м. Суми, 4-5 червня 2014 р. / Редкол.: М.Д. Чемич, В.Д. Москалюк, О. І. Сміян, В.О. Терьшин, Н.І. Ільїна, В.В. Захлабаєва, А. І. Піддубна. - Суми : СумДУ, 2014. - С. 102-105.